

nieuwe uitgaven

De Vogelwachter - kunstenaar op Rottum

Binnen een half jaar na het kostelijke 'Windveren' kwam met 'De Vogelwachter - kunstenaar op Rottum' het tweede werk van Erik van Ommen van 2000 uit en het is wederom een juweeltje. Onze waddenschilder bij uitstek Erik van Ommen (1956) verbleef de afgelopen twee jaren verscheidene periodes op de onbewoonde eilanden Rottumeroog en Rottumerplaat. In vele etsen, tekeningen en aquarellen legde hij de emoties vast in 'De Vogelwachter - kunstenaar op Rottum' die hij daar tijdens het vroege najaar opdeed. De tienduizenden vogels vormen zijn belangrijkste inspiratiebron. Op dagboekachtige wijze schetst hij ondermeer zijn belevenissen op de hoogwatervluchtplaats op de oostpunt van het eiland. Hij verhaalt van een enerverende dag met binnenvallende zangvogeltjes in de voormalige moestuin van Toxopeus en hij geeft een prachtige sfeerimpressie van de Wadden.

'De Vogelwachter - kunstenaar op Rottum' bestaat uit vier hoofdstukken.

Hoofdstuk 1. Een chronologisch overzicht van de geschiedenis van Rottumeroog. Beginnend in het jaar 1105 en eindigend met het vertrek van de strandvoogd Toxopeus in 1965.

Hoofdstuk 2. Een reportage over een van de twee vogelwachters van Rottumerplaat. De vogelwachters zitten in de zomer vier maanden in volledige afzondering op het eiland om er de broed-

vogels te bewaken en ervoor te zorgen dat de rust niet wordt verstoord. Dit hoofdstuk vertelt over hun leven en de werkzaamheden gedurende hun verblijf op het eiland.

Hoofdstuk 3. Een zeer uitgebreid, met etsen, tekeningen en aquarellen geïllustreerd dagboekverslag van de kunstenaar Erik van Ommen.

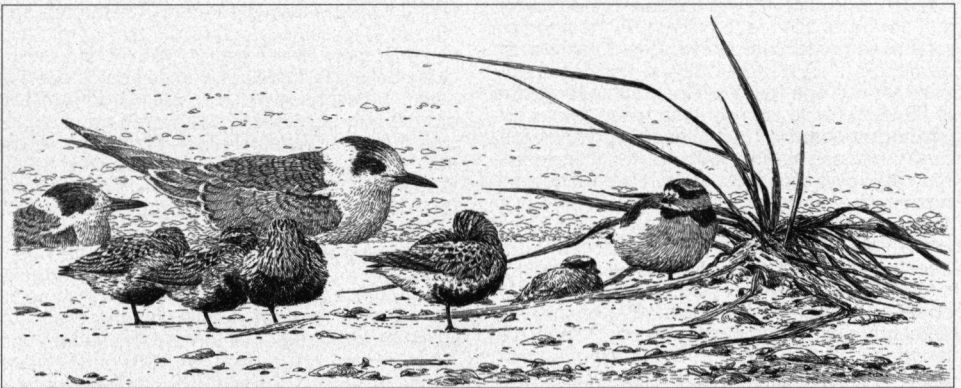
Hierin geeft hij zijn visie weer op het landschap van het langzaam in zee verdwijnende Rottumeroog. Drijfveer voor zijn verhaal zijn de huidige bewoners van Rottumeroog, de vogels en de zeehonden.

Hoofdstuk 4. Een bezoeker vertelt op lyrische wijze over een eendaagse excursie naar het eiland.

Er valt te hopen dat wij nog via veel oogstrelend werk in staat zullen zijn hoe de nu pas vierenvertig jaar oude Erik van Ommen zich verder ontwikkelt. Voor ieder die de Waddenzee een goed hart toedraagt, is deze Van Ommen een aanrader. De lezer kan zo indringend in zich opnemen wat op het spel staat als de Nederlandse regering het heeft over boringen naar gas en kokkel(overbe)vissing op de Waddenzee.

WS.

Erik van Ommen: De Vogelwachter - kunstenaar op Rottum. 80 bladzijden. Full-colour. Gebonden met harde kaft. Formaat 20 x 23 centimeter. Illustraties Erik van Ommen. Tekst Erik van Ommen en Gerben Wynia (2000). Uitgever Oban Press Publishers, Neutronstraat 7/13, 9743 AM Groningen. Telefoon (050) 318 83 30. ISBN 90-8055870-2-1. Prijs f 29,75.

Bonte Strandlopers, Bontbekplevierer en Visdieven.

Tekening Erik van Ommen.

Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004

Nadat in onze natie aanvankelijk een reeksje beschermingsplannen voor individuele (vogel)soorten tot stand kwam, rijpte nadien het inzicht dat het realistisch is tot biotoopbescherming te komen, waarvan dan de van die biotoop afhankelijke soorten kunnen profiteren. Als eerste van deze nieuwe aanpak verscheen najaar 2000 onder auspiciën van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, een 'Beschermingsplan moerasvogels', waarvoor Tom de Boer van Vogelbescherming Nederland de tekst schreef. Dit beschermingsplan heeft als doel om op korte termijn (2000-2004) te komen tot handhaving en bescherming van de biotoopkwaliteit van bestaande moerasgebieden in dit land en de aantalfname van tien soorten moerasvogels (Roerdomp, Woudaap, Kwak, Purperreiger, Blauwe Kiekendief, Porseleinhoen, Zwarte Stern, Snor, Grote Karekiet, Baardmannetje) te stoppen. Op lange termijn, vanaf 2018, beoogt men te komen tot aantalgroei van deze soorten en ook tot spreiding van levensvatbare populaties. Gelet op de plannen om in dit land de komende decennia ten behoeve van wateropvang aanzienlijke oppervlakten te ontpolleren, waarbij valt te voorzien dat deze gronden aan het wetlandbestand zullen kunnen worden toegevoegd, heeft bij een gericht en doordacht beheer van deze gronden het in ieder geval niet te mankeren aan potentiële biotoop. Naar te beluisteren valt, wordt nu een Beschermingsplan Akkervogels in de steigers gezet, een groep vogels die het zeker ook niet voor de wind gaat, onder andere als gevolg van inkrimping en verloedering van de biotoop.

GLO.

Tom de Boer: Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004. 183 bladzijden geïllustreerd, tabellen, figuren (2000). In opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Rapport Directie Natuurbeheer 47, Wageningen. Te bestellen bij het Informatie- en KennisCentrum Natuurbeheer, Postbus 30, 6700 AA Wageningen onder vermelding van code 'R47', f 15,-. Een acceptgiro wordt bij verzending toegevoegd.

Buiten Beeld. Natuur in Nederland

Staan wij aan de vooravond van een comeback van de zwartwitfotografie? Dat zou kunnen en zou in ieder geval zijn toe te juichen. Binnen een etmaal kreeg recensent 'Buiten Beeld' van Martijn de Jonge (Den Haag, 1957) en het decembernummer van The National Geographic Magazine in handen. Beide voorzien van magnifiek zwartwitfotomateriaal. De The National Geographic Magazine met een uitsluitend in zwartwit uitgevoerde reportage over Minnesota en Martijn de Jonge met een eveneens exclusieve zwartwitfotoserie over reilen en zeilen van natuur in ons land gedurende het laatste decennium van de vorige eeuw. Een decennium waarin, terugblikkend, voor natuur in dit land dramatisch veel veranderde, negatief en positief. Positief omdat tussen 1990 en 2000 bij autoriteiten het inzicht veld won dat men er niet langer onderuit kan natuurbescherming ten minste toe te laten aan vergader tafels waar beslissingen worden voorbereid en genomen. Negatief

omdat parallel aan dit verleende privilege het standpunt 'natuur is er voor de mens' wordt omarmd.

In 'Buiten Beeld' legt Martijn de Jonge deze ontwikkelingen met camera en pen indringend vast, in contrastrijk zwartwit, gelijk de disharmonieërende relatie waarin mens en natuur momenteel verkeren: Ringslangen langs de sneltrein, Eidereend in visnet op Texel, een geormerkt vosje, de Vale Gier van de A1, zwijnen bij een gestorven Schotse Hooglander, grote grazers, Zeearenden... de beelden blijven je bezighouden. Het waren allemaal natuuritems die in de jaren negentig en thans ook nog de natuurbeschermingsseismografen heftig deden uitslaan. Camera-objectieven zijn objectief. Martijn de Jonge als fotograaf en schrijver ook. Hij signaleert alleen. Maar de fotograaf/auteur zet wel aan het denken over waarmee wij in dit land bezig zijn. In indringend en indrukwekkend zwartwit.

GLO.

Martijn de Jonge: Buiten Beeld. Natuur in Nederland. 120 bladzijden, zwartwitfoto's van de schrijver (2000). Uitgeverij Atlas, Postbus 13, 1000 AA Amsterdam. ISBN 90 450 0531X. Prijs f 59,50.

Amsterdamse vogelhistorie

'Bij gelegenheid ga ik eens natellen welke van de bijna vierhonderd soorten, die in Nederland zijn waargenomen, niet in dat Amsterdamse gebied voorkomen. Het zullen er niet veel zijn'. Dat schreef Jac. P. Thijssse in 'De Levende Natuur' in 1941. De grote Thijssse kwam niet meer aan het rekenwerk toe en het zou nog bijna zestig jaar duren voor een gedegen avifauna van Amsterdam tot stand kwam. Dat karwei verrichtte Ruud Vlek, die zich op prijzenswaardige wijze beijvert feiten uit de Nederlandse ornithologische historie aan het licht te brengen, te ontstoffen dan wel zorg te dragen dat ze niet verdampen. Ruud Vlek kwam voor Groot-Amsterdam op 302 vogelsoorten, waarvan 144 wilde soorten er ooit broedden. Vijfentachtig soorten doen dat thans regelmatig, dus heel wat meer dan in 1929, toen Thijssse in 'De Groene Amsterdamer' schreef dat de hoofdstad omstreeks dertig soorten broedvogels herbergde. In de inleiding stelt de auteur dat het begin van de nieuwe eeuw een goede gelegenheid is om te analyseren wat de twintigste eeuw Amsterdam aan nieuwe vogelsoorten opleverde, toe- en afname van populaties, welke soorten tijdelijk dan wel incidenteel deel uitmaakten van de hoofdstedelijke avifauna en tot slot welke soorten Groot-Amsterdam de rug toekeerden. Dat waren er zeven, te weten witte Ooievaar (1933), Geelgors (1961), Kleine Bonte Specht (1974), Witoogjeend (1983), Woudaap (1984), Strandplevier (1986) en Kuifleeuwerik (1994). Namen en portretten van personen die een rol speelden in de Amsterdamse vogelhistorie vinden wij door de hele studie heen. Afgezien van Jac. P. Thijssse waren personen als C.J. Temminck, J.P. van Wickevoort Crommelin, P.L. Steenhuizen en H. Koller belangrijk. Met 68 in de jaren 1878-1892 nieuw voor Amsterdam ontdekte soorten, neemt deze laatste de eerste plaats in op de ranglijst. Thijssse bezet de derde plaats

op deze lijst, die 108 namen van vogelaars telt, allen ontdekker van (een) nieuwe soort(en) voor Amsterdam. Bij dit overzicht treffen wij ook aan de naam van dichter Joost van den Vondel, die in zijn Gysbrecht van Aemstel aan de Tortelduif (Zomertortel) refereert en in zijn Maydeuntjes langs de Amstel de Nachtegaal laat zingen. Het overgrote deel van die ontdekkingsen had plaats in de tweede helft van de negentiende eeuw, toen ornithologie-met-het-geweer gemeengoed was. Het hoofdstuk 'Nieuwe vogelsoorten in Groot-Amsterdam door de eeuwen heen' staat dan ook bol van de 'verzamelde voorwerpen'. Met 47 bladzijden beslaat dit hoofdstuk verreweg het grootste deel van de Amsterdamse vogelhistorie. De auteur dwingt bij de lezers van dit kostelijke relaas respect af voor de omvang van het bronnenmateriaal en de doordachte illustraties van de verzamelde voorwerpen, Amsterdamse ornithologen en van schilderijen (onder andere het uit 1639 daterende zelfportret van Rembrandt van Rijn met dode Roerdomp, (waarvan indertijd in het Vogeljaar een foto werd afgebeeld), alles voortreffelijk gepresenteerd, waardoor recensent van zeven eeuwen vogelhistorie in en rond de hoofdstad van dit land veel plezier beleefde. Dit chronologisch overzicht begint in 1285 met een gedocumenteerde kolonie Blauwe Reigers in het Bindelmerebroek (Bijlmermeer) en eindigt in 1999 met de eerste Huiskraai, Kortteenleuwerik, Graszanger en Humes Bladkoning voor Groot-Amsterdam. Andere steden in dit land kunnen op deze ornithologische historie ja-loers zijn.

GLO.

Ruud Vlek: Amsterdamse vogelhistorie. Nieuwe vogelsoorten in de regio Groot-Amsterdam door de eeuwen heen 1285-1999. 92 bladzijden, illustraties en tabellen. Speciaal eeuwnummer van De Gierzwaluw, 38 nummer 1. Vogelwerkgroep Amsterdam, december 2000. Deze publicatie kan worden besteld door overmaking van f 25,- op postbankrekening 5 060 400 ten name van Vogelwerkgroep Amsterdam te Amsterdam.

Vögel Europas, Nordafrika und Vorderasiens

De nieuwe gids van Lars Svensson, Peter J. Grant, Killian Mullarney en Dan Zetterström heeft bij velen nu al een zekere faam gekregen en wordt dan ook door gebruikers als de best te gebruiken gids beschouwd. De Duitstalige bewerking van deze gids verscheen van deze Zweedse tekst als eerste (zie 47 (3): 135).

Wij hebben het toen al onze lezers kunnen melden dat men de illustraties van deze gids in vergrote vorm zal uitgeven met het gevolg dat ook meer ruimte voor de tekst beschikbaar zou komen. Weliswaar geen boek om mee het veld in te nemen.

De Duitstalige uitgave verscheen als eerste en werd bewerkt door Peter H. Barthel. De Nederlandse vertaling en bewerking zal in de komende tijd ook verschijnen.

Dit werkelijk waardevolle boekwerk bevat niet minder dan 4112 briljante illustraties die door hun royale formaat nog beter uitkomen dan in de gids. In totaal worden 58 vogelsoorten afgebeeld telkens op de rechterbladzijde met vele kleden, vlieg-

beelden, meestal vullen drie tot vier soorten de gehele grootformaat bladzijde, terwijl op de linkerbladzijde de beschrijvingen uitgebreid worden behandeld waarbij ook veel aandacht wordt besteed aan ondersoorten en geluid. Bovendien zijn er 541 meerkleurige verbredingskaartjes toegevoegd.

Het boek doet ons verstedd staan wat er tegenwoordig wordt bereikt met vogelafbeeldingen. Een boek om je vingers bij af te likken. Vanzelfsprekend is bij de Duitstalige uitgave enige informatie toegevoegd over het voorkomen in Duitsland.

't Is maar dat u het weet als men niet op de Nederlandse bewerking kan wachten.

Lars Svensson, Peter J. Grant, Killian Mullarney & Dan Zetterström: Vögel Europas, Nordafrikas und Vorderasiens. 400 bladzijden, 4112 kleurenafbeeldingen, 541 verspreidingskaartjes (2000). Bewerking Peter H. Barthel. ISBN 3-440-0841-9. Uitg. Franckh-Kosmos Verlags GmbH. & Co., Postfach 10 60 11 D-70049 Stuttgart, Duitsland. Prijs DM 198,-.

Die Eulen Europas

Dit werk is in zekere zin te vergelijken met de 'ecologische atlanten' die de laatste tijd in ons land verschenen. In totaal worden in dit prachtige boek dertien uilensoorten behandeld met als zwaartepunt Midden-Europa. De tekst wordt begeleid met zó veel tekeningen, foto's en tabellen dat bij de bespreking van de soorten die zeker drievierde van het boek beslaat, welhaast de helft van de ruimte innemen en waardoor de tekst langer lijkt dan deze in werkelijkheid is.

Na een voorwoord van de schrijvers volgen eerst enkele uitvoerige hoofdstukken over de vele kenmerken van de soorten en de veelvoud van de stamboom, de levensvorm, hun hoogspecialistische zintuigen en hun signalen waarmee ze kunnen communiceren.

Vervolgens een hoofdstuk over hun typische gedragingen, hun levensstrategie en hun eisen die ze stellen aan hun biotoop. De schrijvers vinden dat uilen hulp nodig hebben.

Daarna worden de dertien uilensoorten uitgebreid behandeld, waarbij een verspreidingskaartje niet ontbreekt en ook het aantal broedparen per land wordt vermeld voor zover de auteurs die hebben kunnen achterhalen.

In het kort worden de herkenningstekens van de soorten in een tabel samengevat. Bij de lijst van adressen ontbreekt die van de Kerngroep Steenuilen Overleg Nederland (STONE).

Een monumentaal boekwerk waarvan op bladzijde 234 van het vorige nummer de in het Engels vertaalde uitgave werd vermeld. Wil men de originele tekst raadplegen en kan men beter overweg met de Duitse taal dan met de Engelse, maar wil men bovendien niet wachten totdat de Nederlandse vertaling is verschenen, die er vast wel zal komen, dan is de originele uitgave sterk aanbevolen.

Theodor Mebs & Wolfgang Scherzinger: Die Eulen Europas. Biologie, Kennzeichen, Bestände. 396 bladzijden, 325 kleurenfoto's, 52 tabellen, 6 zwartwitfoto's, 13 verspreidingskaarten van Melanie Weigand, vele tekeningen en grafieken (2000). Kosmos Naturführer. Uitg. Franckh-Kosmos Verlags-GmbH. & Co., Postfach 10 60 11, D-70049 Stuttgart, Duitsland. Prijs DM 98,-.

Shrikes & Bush-Shrikes

Al eerder viel te constateren dat bij uitgevers de onderlinge afstemming ten aanzien van nieuwe uitgaven voor verbetering vatbaar is. Drie jaar nadat Pica Press haar 'Shrikes, A Guide to the Shrikes of the World' uitbracht, treedt nu Christopher Helm met 'Shrikes & Bush-Shrikes' voor het voetlicht. En dat terwijl in het colofon van Pica Press-uitgaven te lezen staat dat deze organisatie een bestaan leidt als imprint van Helm Information... Toegegeven, vergeleken met de 'Shrikes' van drie jaar geleden is de nu verschenen Helm Identification Guide aanzienlijk uitgebreider. Want afgezien van de echte klauwieren behandelt de in Rhodesië (Zimbabwe) opgegroeide auteur ook de bosklauwieren, helmklauwieren, boubous, gonoleks, puffbacks (Nederlandse naam poederonsklauwieren), tchagras en de zestien batissoorten. Totaal passeren 114 vogelsoorten de revue en presenteren de 41, direct achter de inleidende hoofdstukken gegroepede, kleurenplaten ruim 480 afbeeldingen, waarbij het onderscheid in seksen, leeftijden, geografische verschillen en de bij klauwieren zo belangrijke vleugelpatronen in aantal royal zijn afgebeeld. Kim Franklin's schilderijen zijn van hoog niveau en fijn om naar te kijken en mee te werken. Eerder leverde deze kunstenaar werk voor 'Birds of the Western Palearctic' en 'Birds of the Indian Subcontinent' en voorts zullen zijn illustraties ook zijn te zien in de nu wederom aangekondigde Helm-uitgave 'Raptors'. Tegenover de platen vinden wij de individuele verspreidingskaartjes alsmede summiere kleedbeschrijvingen. Vanaf bladzijde 139 volgen dan per soort de teksten die soms, zoals bij de IZabelklauwier, tot bijna vier bladzijden kunnen beslaan; 'onze' Grauwe Klauwier kreeg meer dan vijf bladzijden toebedeeld. Ook deze Helm-gids is weer een fijn boek, typografisch prima verzorgd, prettig van formaat, kortom een boek waarmee men als uitgever eer inlegt. Jammer is natuurlijk dat als gevolg van de continu in waarde zakkende euro deze boeken voor continentale vogelaars steeds duurder worden. In Engeland is de prijs 35 pond sterling, een prijs die naar mening van recensent voor een bijna vierhonderd bladzijden tellend boek met 41 kleurenplaten nog steeds redelijk is.

GLO.

Tony Harris: Shrikes & Bush-Shrikes, including woodshrikes, helmet-shrikes, flycatcher-shrikes, philentomas, batises and wattle-eyes. 392 bladzijden met 41 kleurenplaten, ruim 480 afbeeldingen van Kim Franklin (2000). Uitgever Christopher Helm, A & C Black (Publishers) Ltd., 35 Bedford Row, Londen WC1R 4JH, Engeland. Verschenen 31 augustus 2000. ISBN 0 7136 3861 3. Prijs £ 35.00 of circa f 135,-.

Alaska's Copper River Delta

Geheel ten onrechte kreeg dit boek destijds bij verschijning, althans in Nederland, weinig aandacht. Sinds haar oprichting begin jaren negentig slaagde de Artists for Nature Foundation (ANF) erin een reeks van projecten te realiseren, waarvan in Nederland het meeste bekendheid kregen de expeditie naar de Biebrza-vallei in Polen, met Kraanvogels naar Extremadura en in feite het begin van ANF, de samenkomst van een internationale kring natuurkunstenaars op Schiermonnikoog,

dat leidde tot het boek 'Wind, wad & waterverf'. Een van de andere projecten was een expeditie naar de in het zuiden van Alaska gelegen delta van de Copper River, een gebied dat veel in het nieuws kwam door de misère die door het vergaan van de Exxon Valdez in maart 1989 werd veroorzaakt.

Om wat voor imposant gebied het gaat, scherpt het boek 'Alaska's Copper River Delta' ons terdege in. Geheel in traditie van de ANF bundelt dit boek pakkende tekst, foto's en de impressies van de kunstenaars die bij de expeditie waren betrokken, onder wie de door recensent zeer gewaardeerde Bruce Pearson (zie zijn Harlekijneenden op bladzijden 26 en 27), de Schot Keith Brockie en de Nederlanders Piet Klaasse en Siegfried Woldhek. Wilt u door een kring kunstenaars een paar uur door een van de laatste wildernissen van deze wereld worden geleid, dan kan dat door ANF's 'Copper River Delta' te lezen. U doet uzelf er veel plezier mee.

GLO.

Riki Ott: Alaska's Copper River Delta. Aanbeveling van Jimmy Carter. Voorwoord van Paul R. Ehrlich en Anne M. Ehrlich, 160 bladzijden, werk van Tony Angell, Victor Bakhtan, David Barker, David Bennett, Keith Brockie, Ysbrand Brouwers, Vadim Gorbatov, David Grimes, Andrew Haslen, Pat & Rosemarie Keough, Piet Klaasse, Dylan Lewis, Pat McGuire, Susan Ogle, John Paige, Bruce Pearson, Andrea Rich, David Rosenthal, Colin See-Paynton, Todd Sherman, Tim Shields, Juan Varela Simó, Siegfried Woldhek. (1998). ISBN 90 6611 026 0. Uitgave Artists for Nature Foundation. Inmerc B.V., Wormer. Prijs f 49,95.

Thrushes

Ongetwijfeld is 'Thrushes' een van de belangrijkste uitgaven, zo niet het hoogtepunt van de imposante stapel vogelboeken die het jaar 2000 óók bracht. Felicitaties voor uitgever Christopher Helm en voor de auteur Peter Clement, die slechts zeven jaar na zijn 'Finches and Sparrows' met deze formidabele prestatie weer met een kwaliteitsuitgave waaraan veel pionierswerk was verbonden, voor het voetlicht treedt. En natuurlijk ook gelukwensen voor de drie kunstenaars die met hun respect afdwingend werk zorgdroegen voor de zestig kleurenplaten. Uitgever, auteur en schilders leverden een studie af waarnaar vogelaars over de gehele wereld uitkeken. Want welke vogelaar raakt niet opgewonden door lijsters? Herinneringen aan speurtochten door Siberische taiga's en de boreale wouden van Amurland op zoek naar daar verblijvende fascinerende lijstersoorten en de voldoening bij het horen en zien van een Siberische Lijster *Zoothera sibirica davisoni* in het topje van die spar op Sachalin, voor palearctische vogelaars met de Goudlijster misschien wel de meest aansprekende lijstersoort. Niet voor niets staan juist deze beide soorten op de omslag van 'Thrushes'.

Op dit moment onderscheidt men 162 soorten lijsters. Van nature ontbraken ze alleen in de poolstreken en op Nieuw-Zeeland, waar Europese kolonisten Merels en Zanglijsters introduceerden. Van ten minste 29 soorten is weinig bekend, veelal als gevolg van een beperkt verspreidingsgebied, kleine populaties of een voorkomen in afgelegen streken. Relatief veel lijsters zijn of waren eiland-

endemen, met als gevolg dat in historische tijden soorten uitstierven of thans hevig zijn bedreigd. Van de Boninlijster *Zoothera terristris* waarvan in 1828 vier exemplaren werden verzameld (één bevindt zich in Leiden), bleek in 1889 al verdwenen. De Kamao *Myadestes myadestinus* en Olomao *Myadestes lanaiensis* van Hawaïi verdwenen vrijwel zeker de afgelopen twintig jaar en ook de in 1938 voor het laatst waargenomen Grand-Caymanlijster *Turdus ravidus* gaf het op.

Ook al door de gedecentraliseerde verspreiding van lijsters over de aarde en het grote aantal ondersoorten (bij de Eilandmerel *Turdus poliocephalus* ruim vijftig) had de auteur aan deze studie een enorme taak. Het boek volgt de probaat gebleken Helm-opzet met, na de inleidende hoofdstukken, per soort de behandeling van eerst de identificatiekenmerken met daarbij (eventuele) taxonomische kanttekeningen en opgave van veel gelijkende soorten. Vervolgens een beschrijving van de kleden, geluid, status en verspreiding alsmede trek. Dan volgen biotoop, gedrag en broedbiologie en tot slot komen aan bod rui, maten en literatuur. Vanzelfsprekend zijn per soort de verschillen in tekstlengte aanzienlijk. De in West-Europa zeldzame Siberische lijstersoorten komen met vijf bladzijden uit de bus, de Merel met zes en voor de complexiteit rond de Eilandmerel zijn negen bladzijden nodig om de informatie onder te brengen. De zestig platen met in totaal 540 afbeeldingen staan gegroepeerd vóór de soortbehandelingen. Tegenover de afbeeldingen staat een kort signalement, inclusief dat van de ondersoorten, alsmede het verspreidingskaartje. De vogels staan meest geportretteerd tegen een donkere achtergrond, in overeenstemming met de ambiance waarin wij gewoonlijk lijsters waarnemen. Als bij eerdere Helm-uitgaven is ernaar gestreefd op elkaar lijkende soorten bij elkaar af te beelden, hetgeen praktisch is, maar als consequentie heeft dat bij de platen van opeenvolgende nummering soms geen sprake is. Zo staan de beide vormen van de Zwartkeellijster en die van de Bruine (Naumann's) Lijster door elkaar heen met 28 (!) volledig afgebeelde vogelfiguren hetgeen, bij gebruik, wel zo plezierig zal blijken uit te pakken. Men behoeft lijsterofiel noch ornithologisch bibliofiel te zijn om over deze Helm-uitgave opgetogen te raken. Een fijn boek!

GLO.

Peter Clement & Ren Hathway: Thrushes. 463 bladzijden. Met 60 kleurenplaten van Ren Hathway, Clive Byers & Jan Wilczur. Pentekeningen en verspreidingskaartjes. Helm Identification Guides (2000). Christopher Helm, A & C Black (Publishers) Ltd., 35 Bedford Row, London WC1R 4JH, Engeland. ISBN0-7136-3940-7. Prijs £ 35,- of circa f 130,-.

Field Guide to the Birds of Nepal

Carol en Tim Inskipp waren eerder verantwoordelijk voor de in 1985 verschenen 'A Guide to the Birds of Nepal', dat al in 1991 een tweede druk kreeg. Als gevolg van de samenwerking met Richard Grimmett ontstond een trio van experts op het gebied van de avifauna van het Indiase subcontinent en aangrenzende gebieden, dat de afgelopen jaren achtereenvolgens een reeks van kwalitatief hoogstaande en succesvolle handboe-

ken/veldgidsen over de vogels van India, Bhutan en nu ook (weer) over Nepal produceerde.

Het gaat hier om een werkelijke veldgids van klein formaat met beperkte tekst die recht tegenover de soortafbeeldingen staat. De 110 kleurenplaten die 780 soorten afbeelden, vormen de hoofdmoot van de studie. Twaalf vooraanstaande vogelteknaars leverden voor die kleurenplaten werk, zodat de gids ook ten aanzien van dit belangrijke onderdeel hoge ogen gooit. De teksten zijn summier, maar presenteren toch beknopt de status van de soort in Nepal, een kleedbeschrijving, daar waar nodig het geluid alsmede de biotoop. De inleidende hoofdstukken behandelen het gebruik van de gids, gebruikte terminologie, biotopen in Nepal met een kaart, de vogeltrek over/door het land, een lang hoofdstuk over de vogelbescherming in de natie en een overzicht van de voor vogels en dus voor de Nepal bezoeking vogelaars interessante gebieden. Dat zijn er vele, zoals trouwens velen ook al ontdekten. Deze beknopt van opzet zijnde maar juist daarom zo effectieve veldgids zal de belangstelling voor de vogels in Nepal alleen maar doen toenemen.

GLO.

Richard Grimmett, Carol Inskipp & Tim Inskipp: Field Guide to the Birds of Nepal. 288 bladzijden, 110 kleurenplaten van Clive Byers, Daniel Cole, John Cox, Gerald Driessens, Carl D'Silva, Martin Elliot, Kim Franklin, Alan Harris, Peter Hayman, Craig Robson, Jan Wilczur en Tim Worfolk, kleurenfoto's van biotopen. (2000). Uitgave Christopher Helm, 35 Bedford Row, Londen WC1R 4JH, Engeland. A. & C. Black. ISBN 0-7136-5166-0. Prijs £ 19,99 of circa f 85,-.

Albatrosses

Het is niet toevallig dat binnen twee jaar een groot (en kostbaar!) boek over albatrossen verschijnt. De sterfte die onder verscheidene soorten optreedt als gevolg van 'longlining', het vissen op Tonijn met tot ruim honderd kilometer lange vislijnen waaraan 2500 tot 3000 haken zijn bevestigd, baart vogelbeschermers over de hele wereld zorgen. Waarnemingen vanaf trawlers toonden aan dat gemiddeld 0,41 albatrossen per duizend uitgezette haken slachtoffer werd. Met het gegeven dat alleen al Japanse tonijnvissers in de periode 1981-1986 in de zuidelijke oceanen per jaar bijna 108 miljoen haken uitzetten, wordt duidelijk welke slachting onder albatrossen werd en wordt aangericht. Sinds 1990 is het areaal 'albatroszeeën' waarin Japanners de 'longline fishery' bedrijven, aanzienlijk afgenomen, maar er zijn nog meer naties die op deze wijze ter visvangst gaan. In het hier besproken boek, dat erin slaagt de lezer alle facetten die met albatrossen te maken hebben, harmonieus gedoseerd te presenteren, zijn de bladzijden die zijn gewijd aan de ellende waaraan deze schepsels op de oceanen omkomen triest en omineus.

Door geheel 'Albatrosses' heen vinden wij citaten uit onderzoeksrapporten en scheepsdagboeken uit een soms ver verleden waarin lieden verslag doen van hun ontmoetingen met albatrossen. Er is een uit 1873 daterende foto van Grote Albatrossen, gemaakt op Marion Island dat behoort tot de groep van de Prince Edward Islands in de Indische Oceaan (deze eilanden behoren tot Zuid-Afrika, red.).

In het laatste hoofdstuk getiteld 'The Mariner Syndrom' komen literatuurcitatens en gedichten aan bod waarin de reuzenvogels een rol spelen. Tickell begint zijn boek met de constatering dat onderzoekers zich lange tijd baseerden op dertien soorten albatrossen, inclusief een aantal ondersoorten. Nieuwe systematieken leidden ertoe dat die ondersoorten tot aparte soorten zijn/zullen worden gepromoveerd, zodat men nu in totaal 24 soorten albatrossen onderscheidt. De vijf 'mollyhawks' zijn onderverdeeld in elf soorten en de twee 'grote' albatrossen (Koningsalbatros en Grote Albatros) gaan naar zeven soorten waarbij de onderverdeling van de Grote Albatros (de fameuze Wandring Albatros) in vijf soorten het grootste aantal nieuwe soorten oplevert. Wellicht is het laatste woord over deze gang van zaken nog niet gezegd, want men kan er bijvoorbeeld niet omheen dat op het bij Nieuw-Zeeland gelegen Campbell Island ruim 65% van de daar sinds 1975 als broedvogel verschenen Wenkbrauwalbatrossen paren vormt met de daar broedende, nu afgesplitst zijnde Campbell Wenkbrauwalbatrossen.

Na de introductiehoofdstukken behandelt de auteur achtereenvolgens de soorten van de zuidelijke oceanen, de Galápagosalbatros als enige tropische soort en daarna de drie soorten van de noordelijk Grote Oceaan, waarbij hij natuurlijk ruimte reserveerde voor het bekende overlevingsverhaal van de Stellers Albatros. Alle eilanden waarop albatrossen broeden passeren de revue, die beschrijvingen oplevert van een reeks tot de verbeelding sprekende namen van de meest geïsoleerde en desolate plaatsen van deze aardbol. Met het onderdeel 'comparative biology' met hoofdstukken als 'Moult', 'Flight', 'Behaviour' en 'Ecology' zijn ruim honderd bladzijden gemoeid. Aan het slot vinden wij overzichten, de fotosectie en een elf bladzijden in beslag nemende literatuuroverzicht. Uit de overzichten blijkt dat de nu definitief als aparte soort afgesplitste Grote Albatros van het in de Indische Oceaan gelegen Amsterdam Island met in 1996 zeventien paren, verreweg de zeldzaamste albatros is. De kleurenfoto's zijn, evenals de in de tekst opgenomen zwartwitfoto's, (te) donker weergegeven.

Lance Tickell maakte in 1954 al deel uit van de British Antarctic Survey en verbleef toen tweeëneenhalf jaar op de South Orkney Islands. Nadien was hij op diverse wijzen voortdurend betrokken bij albatrosonderzoek, zodat hij wetenschappelijk de materie volledig beheerst. Daarnaast blijkt door het hele boek heen dat hij openstaat voor de weergaloze romantiek waarmee deze de wereldzeeën bewonende reuzenvogels zijn omgeven. Ook daarom is 'Albatrosses' zo'n geslaagd boek.

GLO.

W.L.N. Tickell: *Albatrosses*. 448 bladzijden met veel kaarten, diagrammen, zwartwit- en kleurenfoto's (2000). Uitgever Pica Press, The Banks, Mountfield Nr. Robertsbridge, East Sussex TN32 5JY, Engeland. Vertegenwoordiging in Nederland GMB Uitgeverij, Vrijheidsweg 86, 2033 CE Haarlem. Telefoon (023) 533 97 57. ISBN 1-873403-94-1. Prijs £ 40,00 of f 160,-.

The Birds of Africa VI

Het dure pond sterling en dollar ten opzichte van de euro (wie heeft dat ding gewild?) maakt het vogelaarsbestaan in toenemende mate kostbaar. De prijzen van uitstapjes richting vogelorden buiten Europa rijzen de pan uit en de bedragen die men moet neertellen voor vogelboeken afkomstig uit de dollar/sterlingzone, reiken evenzo tot in de hemel.

Het redactieteam van de monumentale serie 'The Birds of Africa' presteerde het om drie jaar na het verschijnen van deel V met het volgende deel voor het voetlicht te treden, het een na laatste. Met deel VI is men gevorderd tot en met de spreeuwen. De waarderende woorden die de serie alom eerder in de wacht sleepte, gaan ook op voor dit deel VI: een meesterstuk waarmee allen die bij de totstandkoming waren betrokken, inclusief de Academic Press, zijn te complimenteren. Maar ondanks dat diverse organisaties in het Verenigd Koninkrijk speciale voorverkoopacties hielden die het boek voor een gereduceerd tarief aan de man brachten, blijft het die prijs, speciaal voor degenen die gaan gebukt onder het eurojuk.

GLO.

C. Hilary Fry & Stuart Keith: *The Birds of Africa. Volume VI. Picathartes to Oxyeches*. 724 bladzijden, 36 kleurenplaten en veel pentekeningen van Martin Woodcock & Ian Willis (2000). Uitgever Academic Press, Harcourt Place, 32 Jameston Road, London NW1 7BY, Engeland. <http://www.academicpress.com>. ISBN 0-12-137306-1. Prijs £ 115,00, circa f 400,-.

Prijsuitreiking Vogelfotoparade 2000

Op **zaterdagmiddag 24 maart 2001** zal de prijsuitreiking plaatsvinden van de Vogeljaar-Vogelfotoparade 2000. Het is een traditie geworden dat deze bijeenkomst in 'De Schaapskooi' bij **Schoonrewoerd** wordt gehouden, Aanvang 14.00 uur. Op deze middag wordt een dialezing gehouden 'De vogels van Siberië' door de natuurfotograaf Chris Schenk uit Huisen. Op deze bijeenkomst kunt u kennismaken met andere vrienden van Het Vogeljaar en met hen van gedachten wisselen over de meest uiteenlopende onderwerpen. De ervaring heeft geleerd dat deze gezellige bijeenkomsten door onze lezers zeer worden gewaardeerd.

Omdat de ruimte beperkt is, wordt u verzocht zich tijdig te melden bij de heer W.A. Werkman, Boterbloemstraat 20, 5321 RR Hedel, (073) 599 19 67, indien u op deze middag aanwezig wilt zijn. Wij kunnen u dan ook altijd bereiken als de middag ten gevolge van de omstandigheden zou moeten worden verzet naar een andere datum.

De toegang is gratis en alle deelnemers aan de wedstrijd en elke abonnee van ons blad is welkom. Het verenigingsgebouw van de Natuur- en Vogelwacht De Vijftheerenlanden 'De Schaapskooi', is gelegen aan de Overboeicop 15 bij Schoonrewoerd, (0345) 64 12 01. De bijeenkomst wordt circa 16.30 uur gesloten.